

UMETNOST ZA CVETLIČARJE

Petra PIŽMOHT,
Karmen VOLAVŠEK

Naslov: UMETNOST ZA CVETLIČARJE

Izobraževalni program: CVETLIČAR

Modul: UMETNOST ZA CVETLIČARJE

Sklopi: ZRCALJENJE KULTURE CVETJA IN RASTLINJA V LIKOVNI UMETNOSTI,
RASTLINSKA MOTIVIKA IN KULTURA VRTOV IN PARKOV V UMETNOSTNO-
ZGODOVINSKIH OBDOBJIH, FLORALNA IKONOGRAFIJA

Avtorici: Karmen Volavšek, spec., univ. dipl. umet. zgod. in angl., mag. Petra Pižmoht,
prof. lik. ped.

Strokovna recenzentka: Maja Rak, u. d. i. a.

Lektorica: Sergeja Jekl, prof. slov. jez. s knj.

Celje, 2010

© Avtorske pravice ima Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije.

Gradivo je sofinancirano iz sredstev projekta Biotehniška področja, šole za življenje in razvoj (2008-2012).

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostna usmeritev: Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Vsebina tega dokumenta v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije. Odgovornost za vsebino dokumenta nosi avtor.

KAZALO

1 Uvod.....	4
2 Kaj je umetnost.....	5
3 Zvrsti umetnosti.....	6
3. 1 Izrazna sredstva zvrsti umetnosti	6
3. 2 Zvrsti umetnosti in umetniki	7
4 Floralni motiv.....	8
5 Mit o Narcisu.....	10
6 Barva v slikarstvu in njeni simbolni pomeni.....	12
6. 1 Značilnosti barv	12
6. 2 Simbolni pomeni barv	13
6. 3 Barvni sestavi	14
7 Upodobitev cvetja in vrtov v likovni umetnosti.....	15
8 Rastlinska motivika v moderni umetnosti 19. in 20. stoletja.....	19
9 Viri in literatura.....	21
10 Viri slikovnega gradiva.....	22

KAZALO SLIKOVNEGA GRADIVA

Slika1: Tiziano Vecellio: <i>Flora</i>	8
Slika 2: Archimboldo Guiseppe: <i>Flora</i>	8
Slika 3: Vigée LeBrun Marie Louise Élisabeth: <i>Flora</i>	8
Slika 4: Botticelli Sandro: <i>Pomlad</i>	8
Slika 5: Bruegel Jan: <i>Cvetlično tihožitje</i>	9
Slika 6: <i>Rokopis Žičke kartuzije</i>	9
Slika 7: Martini Simone: <i>Marijino oznanjenje</i>	9
Slika 8: <i>Korintski kapitel</i>	9
Slika 9: Van Gogh Vincent: <i>Cvetoči kostanji</i>	9
Slika 10: Van Gogh Vincent: <i>Sončnice</i>	9
Slika 11: Klimt Gustav: <i>Drevo</i>	9
Slika 12: Bernini Gianlorenzo: <i>Apolon in Dafne</i>	9
Slika 13: Ambrosius Bosschaert starejši: <i>Cvetlično tihožitje</i>	9
Slika 14: Monet Claude: <i>Lokvanji</i>	9
Slika 15: <i>Kovana secesijska ograja</i>	9
Slika 16: Monet Claude: <i>Gospa Monet z otrokom v vrtu</i>	9

Slika 17: Michelangelo Merisi da Caravaggio: <i>Narcis</i>	10
Slika 18: John Williams Waterhouse: <i>Eho in Narcis</i>	11
Slika 19: Salvador Dali: <i>Narcisove preobrazbe</i>	11
Slika 20: Johannes Itten: <i>Barvni krog</i>	12
Slika 21: Vasilij Kandinski: <i>S črnim lokom</i>	12
Slika 22: Vasilij Kandinski: <i>Improvizacija</i>	12
Slika 23: <i>Barve rastlin in simbolni pomeni</i>	13
Slika 24: <i>Cvetovi v različnih barvnih kombinacijah</i>	14
Slika 25: Mojster iz zgornjega Porenja: <i>Rajski vrtiček</i>	18
Slika 26: John Frederick Lewis: <i>Na vrtu</i>	18
Slika 27: Vincent Van Gogh: <i>Cvetlične grede v Holandiji</i>	18
Slika 28: Max Ernst: <i>Narava v jutranji svetlobi</i>	18
Slika 29: Paul Klee: <i>Južni vrtovi</i>	18
Slika 30: Emil Nolde: <i>Mrtva narava s plesalkami</i>	19
Slika 31: Henri Matisse: <i>Anemone in ženska</i>	19
Slika 32: Rihard Jakopič: <i>Breze</i>	19
Slika 33: Georges Seurat: <i>Parada (detajl)</i>	19
Slika 34: <i>Risbe rastlin</i>	20

1 UVOD

Drage dijakinje in dragi dijaki!

Pred vami je delovni zvezek, ki sva ga avtorici napisali s ciljem, da bi vam pomagal približati in povezovati svet umetnosti s področjem cvetličarstva. Vsebina gradiva so izbrani vsebinski sklopi v okviru modula Umetnost za cvetličarje, ki ga na Šoli za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje izvajamo v okviru odprtega kurikula v 2. letniku srednjega poklicnega izobraževanja, program cvetličar, v obsegu 33 ur. Omenjeni vsebinski sklopi so nadgradnja vsebin modula Umetnost, ki ga imajo dijaki srednjega poklicnega izobraževanja, program cvetličar in vrtnar, v 1. letniku, prav tako v obsegu 33 ur.

Avtorici meniva, da sta estetska kompetenca ter osnovno poznavanje področij umetnostne zgodovine in likovne teorije izjemnega pomena za kakovostno delo bodočih cvetličarjev, saj predstavljata osnovo za nadaljnje strokovno delo v šoli in na delovnem mestu. Veliki mojstri umetnosti so navdihe za svoje umetnine iskali v naravi, veliki mojstri cvetličarstva pa svoje navdihe velikokrat poiščejo v svetu umetnosti in jih nato prenesejo v svoje delo.

V vsakem vsebinskem sklopu vas k različnim vrstam aktivnosti nagovarjata Cvetka in Florijan, ki sta velika ljubitelja umetnosti, za katero želita navdušiti tudi vas. Pridružite se jima. Naloge in aktivnosti sva zasnovali tako, da omogočajo čim več samostojnega dela, iskanja virov in literature, slikovnega gradiva, uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije ter povezovanje znanja z ostalimi splošno izobraževalnimi in strokovnimi predmeti in moduli.

Poleg estetske kompetence dijaki pri usvajanju in utrjevanju novega znanja razvijate tudi medkulturno, državljansko, sporazumevalno, socialno, informacijsko kompetenco in kompetenco učenje učenja. Pri pisanju gradiva sva avtorici pri predstavitvi vsebin in oblikovanju nalog izhajali iz didaktičnih načel od splošnega k strokovnemu, povezovanja teorije s prakso, od znanega k neznanemu in od lažjega k težjemu. Slikovno gradivo je nepogrešljiv del tega delovnega zvezka in vir za spodbujanje vaše ustvarjalnosti ter osnova za preverjanje in trajnost pridobljenega znanja.

Upava, da vas bosta Cvetka in Florijan spodbudila k razmišljanju, raziskovanju in ogledu čim večjega števila spomenikov slikarstva, kiparstva in arhitekture v svojem kraju, okolici, širši Sloveniji in tudi izven meja naše domovine. Ustvarite si svojo lastno galerijo z reprodukcijami slik in razglednic ter tako naredite to gradivo še pestrejše, avtentično in individualno.

Karmen Volavšek in Petra Pižmoht

2 KAJ JE UMETNOST?

Na to vprašanje je težko odgovoriti z enim stavkom. Poskušajmo razložiti pomen različnih besed, ki so na takšen ali drugačen način povezane z umetnostjo. Morda bomo tako bližje razumevanju pomena umetnosti. Poveži balone z besedami z ustreznimi opisi teh besed.

Poznati ali obvladati pravila neke dejavnosti.

Umetnost je dejavnost, ki vključuje razum.

Vrhunsko umetniško delo, ki ima enako estetsko vrednost v različnem času in prostoru.

Človek, ki v umetninah izraža svojo duševnost (čustva, misli, razpoloženja) in vpliva na duševnost drugih ljudi.

Umetnost je rezultat človekovega dela.

Je način izražanja. Poznamo krajevni, časovni in osebni _____.

Humanistična veda, ki se ukvarja z deli likovne umetnosti in njihovimi avtorji v določenem času in prostoru.

Strokovna ocena umetniškega dela.

Je prostor, kjer so razstavljena umetniška dela.

Znanstveno delo, ki obravnava eno temo, npr. življenje in delo enega samega umetnika.

Kako je po tvojem mnenju umetnost povezana s poklicem cvetličarja?

Ne čečka, draga Cvetka, samo svojo duševnost izraža!

Poglej, Florjan, kako naš mali čečka po steni!

3 ZVRSTI UMETNOSTI

3. 1 Izrazna sredstva zvrsti umetnosti

Umetniki ustvarjajo v različnih umetnostnih zvrsteh in na različnih področjih znotraj teh zvrsti. Pri tem se izražajo z raznolikimi izraznimi sredstvi. Ugotovi zvrst umetnosti in ustrezna izrazna sredstva ter dopiši na črte.

1. Izrazna sredstva _____ umetnosti so: točka, črta, ploskev, prostor, barva, svetlo-temno. Ta sredstva imenujemo likovne prvine.
2. Izrazna sredstva _____ umetnosti so: zvok, ritem, tempo, dinamika, note,...
3. Osnovno izrazno sredstvo _____ umetnosti je gib.
4. _____ in _____ umetnost vključujeta umetnike različnih področij: režiser, igralec, scenarist, scenograf, kostumograf, koreograf, ...
Izrazna sredstva igralca so: _____, _____, _____, _____, ...
5. Izrazna sredstva _____ umetnosti so besede in ločila.

Katera pa so osnovna izrazna sredstva cvetličarja?

Napiši nekaj svojih najljubših umetnikov!

3. 2 Zvrsti umetnosti in umetniki

Izjave spodaj upodobljenih umetnikov so med seboj pomešane. Najprej skušaj ugotoviti, kateri umetniki so upodobljeni, in pod vsako podobo napiši ime umetnika. Nato pravilno uredi njihove izjave, tako da pri vsaki vpišeš ustrezno številko. Dopiši, v katero zvrst umetnosti bi uvrstil posameznega umetnika in v katero področje znotraj izbrane zvrsti.

1

Sem _____. Moja dejavnost spada v zvrst _____ umetnosti. Moja najbolj znana dela so knjige o *Harryju Potterju*.

Ime mi je:

2

Sem _____. Moja dejavnost spada v področje _____ umetnosti. Moja najbolj znana vloga je bila v filmu *Nekateri so za vroče*.

Ime mi je:

3

Sem _____. Moja dejavnost spada v zvrst _____ umetnosti. Moje najbolj znano delo je *Mona Liza*.

Ime mi je:

4

Sem _____. Moja dejavnost spada v zvrst _____ umetnosti. Imenovali so me »čudežni deček«. Moja najbolj slavna dela so opere *Čarobna piščal*, *Figarova svatba*, številne simfonije, koncerti, maše itd.

Ime mi je:

5

Sem _____. Moja dejavnost spada v zvrst _____ umetnosti. Nastopal sem v znanih delih kot npr. *Labodje jezero* skladatelja _____ in v *Romeo in Julija* skladatelja _____.

Ime mi je:

Ime mi je:

7

4 FLORALNI MOTIV V LIKOVNI UMETNOSTI

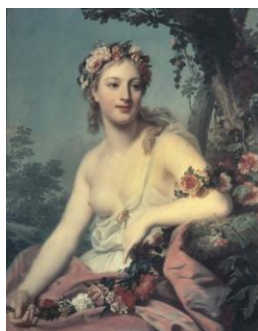
Flora je v rimski mitologiji boginja cvetja in pomladi. Po navadi je upodobljena kot mlado, lepo dekle s šopkom cvetja v roki. Oglej si spodnje upodobitve in jih analiziraj.

Slika 1

Slika 2

Slika 3

Slika 4

Slika 4 je naslikal znani zgodnje renesančni slikar in ima naslov *Pomlad*. Na njej je upodobljena tudi Flora.

Naloga 1

Poišči personifikacijo Flore in opiši, kako jo je umetnik upodobil. V literaturi ali na spletu poišči ime umetnika, ki je ustvaril to umetnino, in dopiši še kakšno njegovo delo.

Kateri pomen besede flora še poznaš? Na tvojem strokovnem področju je izraz FLORA zelo pomemben. Katere asociacije imaš ob besedi oziroma katere ostale pomene te besede poznaš?

Naloga 2

1. Kaj pomeni izraz floralni motiv v likovni umetnosti?
2. Rastline se lahko v umetniških delih pojavljajo v 3 vlogah:
 - a. Simbolna vloga
 - b. Samostojna vloga oziroma samostojen motiv
 - c. Dekorativna vloga
3. Oglej si spodnjo slikovno prilogo in določi, v katerih vlogah se pojavljajo cvetje in rastline na posameznem likovnem delu.
4. Ob slikarskih in kiparskih delih razloži, za kakšne vrste motivov gre – neposredno spoznavne (krajina, tihožitje, portret, akt, žanr) ali nabožne motive?

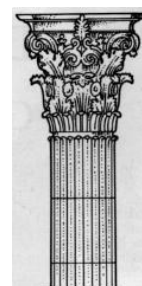
Slika 5

Slika 6

Slika 7

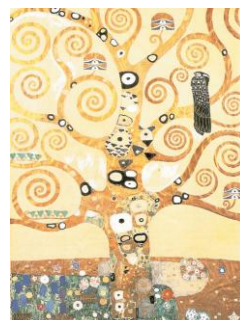
Slika 8

Slika 9

Slika 10

Slika 11

Slika 12

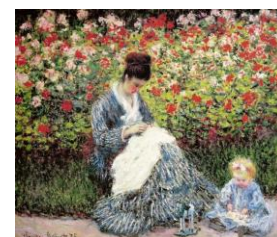
Slika 13

Slika 14

Slika 15

Slika 16

5. Poišči primere sorodnih motivov v revijah ali na spletu ter jih dodaj kot slikovno prilogo.

5 MIT O NARCISU

Naloga 1

1. Preberi si **Mit o Narcisu** in si oglej slikovno prilogo.

Narcis, grško Ναρκισσος (*Narkissos*), je bil v starogrški mitologiji lepi mladenič, sin rečnega boga *Kefisa* in nimfe izvirov *Lejriope*.

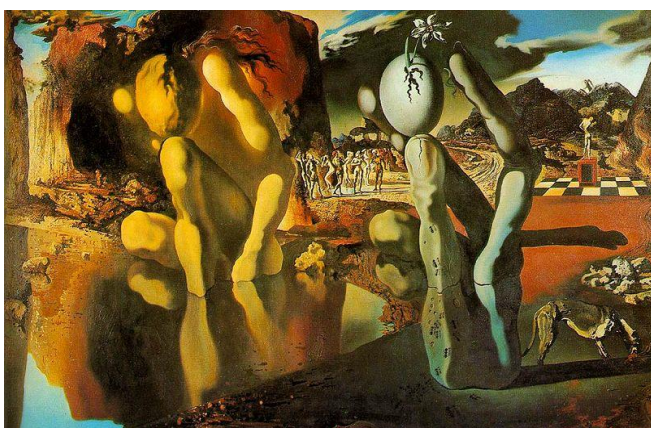
Narcis je bil zelo lep, a čustveno hladen mladenič. Zavrgel je ljubezen nimfe *Eho*. Boginja ljubezni *Afrodita* ga je kaznovala tako, da se je zaljubil v svojo lastno podobo, ki jo je uzrl v vodnem izviru. Ker pa se mu je podoba v vodi izmikala, je od hrepenenja shiral, preminil in se nazadnje spremenil v rožo, ki se po njem imenuje narcisa. Po drugi različici pa se je v obupu sam usmrtil in iz njegove krvi so zrastle narcise.

Slika 17: Michelangelo Merisi da Caravaggio: *Narcis*, 1594.

Slika 18: John Williams Waterhouse: *Eho in Narcis*, 1903

Slika 19: Salvador Dalí: *Narcisove preobrazbe*, 1937

2. Primerjaj vse tri upodobitve mita v različnih časovnih obdobjih – napiši podobnosti in razlike.

A veš, kaj pomeni, če nekemu rečeš, da je narcis?
Katera pa je tvoja najljubša cvetlica?
Poznaš kakšno zgodbo, simboliko ali mit o tej rastlini?
Poišči informacije v literaturi in na spletu.

6 BARVA V SLIKARSTVU IN NJENI SIMBOLNI POMENI

6. 1 Značilnosti barv

Slika 20: Johannes Itten: Barvni krog

V likovni teoriji so barve organizirane v barvnem krogu. Imenuj primarne, sekundarne in terciarne barve ter jih označi na sliki barvnega kroga s črkami »P«, »S« in »T«!

Slika 21: Kandinski: *S črnim lokom*, 1912

1911

Preizkusi se
v sinesteziji
tudi ti!

Ali veš, da lahko nekateri
ljudje barve slišijo,
vonjajo ali okusijo? Pojav
imenujemo sinestezija.

Slikar Vasilij Kandinski je imel
spodobnost slišanja barv. Črno in
belo barvo je opisal kot »tihe«,
rumeno je primerjal z zvokom violine,
svetlomodro barvo je videl ob zvokih
flavte, temnomodro je igralo čelo in
še temnejši odtonek bas ali orgle.
Svoje kompozicije je imenoval
melodične ali simfonične. Tudi svoja
dela je včasih poimenoval z
glasbenimi naslovi, npr. »S črnim
lokom« ali »Improvizacija«.

Kakšne barve ustrezajo vonju
vrtnice, sivke, bora, lilije,
pomaranče ali vanilije?

6. 2 Simbolni pomeni barv

Barva ima poleg psiholoških in fizioloških učinkov na človekovo telo tudi simbolne pomene.

Z barvo posredujemo različna sporočila. Lahko je to barva naših oblačil, ki sporoča ljudem okrog nas, kakšni smo ali kako se počutimo, lahko je barva šopka, ki ga dobimo v dar in ima prav tako simbolni pomen kakor samo cvetje, ki sestavlja šopek.

Barva ima lahko različne pomene tudi glede na kulturno ozadje. Tako je npr. črna barva v zahodnih državah simbol žalovanja in smrti, v azijskih državah pa ima to vlogo bela barva. Tudi znotraj posamezne kulture ima lahko določena barva več pomenov, ki so lahko pozitivni in negativni. Tako je lahko črna barva simbol smrti in hkrati simbol elegance, prefinjenosti ter odličnosti.

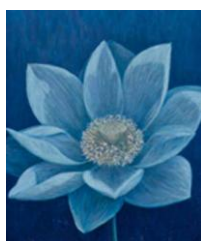

Razumevanje simbolov izhaja iz človekove podzvesti – zato lahko tudi simboli, ki jih prvič vidimo, vzbujajo negativne ali pozitivne asociacije. Kakšne asociacije vzbujajo v tebi rumena, rdeča, zelena in bela barva? Kako se simbolni pomeni spodaj prikazanih rastlin povezujejo s simbolnimi pomeni njihovih barv? Dopolni spodnjo razpredelnico!

Slika 23: Barve rastlin in simbolni pomeni

	rumena barva	rdeča barva	zelena barva	bela barva
pozitivne asociacije				
negativne asociacije				
simbolni pomen barve				
simbolni pomen prikazane rastline v isti barvi				

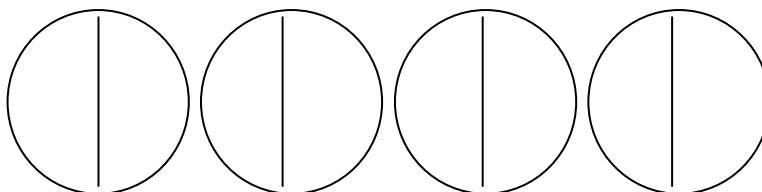

Slika 24: Cvetovi v različnih barvnih kombinacijah

KAJ JE KONTRAST? Pojasni besedo! Pomagaj si tako, da poiščeš kontraste naslednjim pojmom: gladko, svetleče, prosojno, naravno, horizontalno, ploskovno.

Primeri barvnih kontrastov so:

1. svetlo-temni
2. toplo-hladni
3. komplementarni
4. količinski

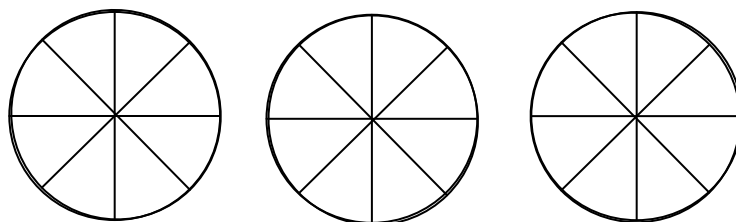

Pobarvaj like v naštetih kontrastih!

KAJ JE HARMONIJA? Pojasni besedo!

Primeri barvne harmonije so:

1. svetle ali temne barve
2. tople ali hladne barve
3. barve, sorodne po nasičenosti

Pobarvaj like z ustreznimi barvami za posamezne primere harmonij!

7 UPODOBITEV CVETJA IN VRTOV V LIKOVNI UMETNOSTI

Upodobitve rastlin in vrtov so v likovni umetnosti prisotne že vse od starih visokih civilizacij. Kultura cvetja se je v vsaki dobi izražala na svoj način. V starem Egiptu je bila kultura vrtov na visoki ravni, prav tako pa je bila pomembna simbolika cvetja in rastlin. V antiki se je pojavnost rastlin prepletala z njihovo simboliko in mitologijo. V srednjem veku je bil eden najbolj priljubljenih motivov *hortus conclusus*, zaprti vrt. V renesansi se je poleg simbolike rastlin v krščanski in mitološki simboliki pojavil naturalistični pristop v slikarstvu. Barok pomeni prelomnico, kajti v tem obdobju je upodobitev cvetja v cvetličnih tihožitjih postala samostojen slikarski motiv. V 19. in 20. stoletju so se pojavili zelo individualni pristopi in mnenja o pomenu cvetja v umetnosti.

V spodnjem besedilu je kratek opis razstave, ki je bila pred leti v Nemčiji na temo upodobitve vrtov v likovni umetnosti skozi čas.

Naloga 1

Preberi besedilo **Upodobitve vrtov v likovni umetnosti** in odgovori na naslednja vprašanja.

1. Kako se imenuje ustanova, kjer je na ogled razstava, v katerem mestu se nahaja in kakšen je naslov razstave?
2. Napiši vsaj 3 umetnike, katerih dela so razstavljena.
3. Kako so upodobljeni vrtovi v srednjem veku? V slikovni prilogi poišči primer.
4. Kateri slikar iz obdobja moderne je naslikal največ vrtov? V slikovni prilogi poišči njegovo delo in ga opiši.

Upodobitve vrtov v likovni umetnosti

Razstava v Münchenskem muzeju Lenbachhaus

24. junij 2007

München - MMC RTV SLO

Peter Paul Rubens, Vincent van Gogh, Joseph Beuys, poletje - vse te na prvi pogled nepovezane besede povezuje pojem vrta.

V muzeju Lenbachhaus v Münchnu so v svojo pomladno-poletno ponudbo vključili razstavo *Vrtovi: Red - navdih - sreča*. Okoli 200 slik, risb in drugih **eksponatov** prikazuje vlogo vrta v zgodovini umetnosti od srednjega veka do danes. Umetniki so bili namreč dokumentaristi razvoja hortikulture, hkrati pa so motiv vrta "uporabljali" tudi zelo samosvoje; kot **metaforo** za svobodo, veselje in druge pojme. celo za družbeno ureditev in vrhovni zakon delovanja veselja. Na ogled so vrtovi Edouarda Maneta, Augusta Renoira, Maxa Ernsta, Paula Kleeja, Josepha Beuysa, Vincenta van Gogha in drugih.

Lenbachhaus izpostavlja pomen slikarskih upodobitev vrtov kot izrazov družbene ureditve časa, v katerem so nastale. Posebno v srednjem veku oziroma v celotnem obdobju fevdalizma so bili vrtovi ozko zamejena ozemlja, ki so izražala kultiviranost gosposke. Tedanje upodobitve vrtov zato nikoli niso "razbremenjene" človeške figure; vedno so prikazani uporabniki vrtov, gospoda, ki tam preživlja prosti čas, ki ga običajno ljudstvo niti ni imelo.

Meje vrtov padejo

Velika "vrtna revolucija" se zgodi v **razsvetljenstvu**. Vrtovi se tedaj skupaj z razvojem filozofskih idej o človeštvu, katerega glavni atribut je uporaba razuma, začno odpirati. Razum, ki je "dodeljen" tudi nižjim slojem, človeka žene k spoznavanju narave. Ta postane skupaj s tedaj priljubljeno **glorifikacijo** obdobja nedolžnosti, ko je človeštvo še živelo v

sožitju z naravo, izraz vsega najveličastnejšega v vesolju. Zato se pojavijo tako imenovani vrtovi - pokrajine, skrbno urejene površine, ki na prvi pogled spominjajo na brez človekove intervencije oblikovano pokrajino. V to pokrajino so slikarji radi vnašali elemente antike. To so spodbujala prav tako v tem obdobju priljubljena potovanja v "neznani" svet in zagledanost v svet starih Grkov.

Mnogopomenskost sodobnega vrta

Vse to so odražale predvsem slike vrtov v času klasicizma, v baroku so bili priljubljeni mistični vrtovi, likovna ponazoritev mikrokozmosa, v katerem bivajo mitološka bitja. Predvsem v 19. stoletju postaja vrt **alegorija** notranjih občutij umetnika, po nastopu **avantgard** pa likovna upodobitev vrta nima več določne vloge. Motiv vrta vsak "uporablja" zase in ga upodablja povsem samosvoje. Tu je sanjski vrt Maxa Ernsta, stilizirani vrt v Issyju Henryja Matissa, umirajoča sončnica Egona Schieleja kot slutnja smrti ...

Goethe domov prinese palmov list

Omeniti je treba vsaj še Paula Kleeja. Velja namreč za slikarja iz obdobja moderne, ki je naslikal največ vrtov. Rastline so ga vedno znova prevzele, tudi zato, ker se je čutil v duhu sorodnega z velikim Goethejem. Ta je v naravi iskal izraz notranjega reda, zakona, ki obvladuje vesolje in odreja njegov razvoj. S tem svojim delom in s slovesom velikega **humanista** in enega največjih in najbolj pristnih nemških umetnikov vseh časov je Goethe vplival tudi na delo likovnih umetnikov. Zato je tudi prav, da se je na Münchenski razstavi - na ogled bo do 8. julija - znašel tudi posušeni list palme, ki ga je s potovanja po Italiji domov prinesel Goethe.

Polona Balantič

Vir: <http://www.rtvsl.si/kultura/razstave/upodobitve-vrtov-v-likovni-umetnosti/151219>

Naloga 2

V besedilu so krepko označeni novi pojmi ali neznane besede. Slovarček ti ponuja razlage. Med naborom besed najdi ustrezno razlago in jo dopiši k posameznim pojmom.

Razlage (povzete po SSKJ)

- a) apredmet za ogledovanje, postavljen na javen prostor, razstavni predmet
- b) prispodoba = ponazoritev bistvene značilnosti česa s stvarjo, ki ima podobne lastnosti
- c) gibanje v 18. stoletju, ki si prizadeva za človekov in družbeni napredek na temelju človekovih naravnih pravic in razuma
- č) slavljenje, poveličevanje, povzdigovanje
- d) prikazovanje abstraktnega v konkretni obliki, umetniško delo s takim prikazovanjem; upodabljanje podviga, junaškega dejanja, situacije, kreposti, abstraktnega bitja v najpogostejše človeški obliki, včasih tudi v živalski ali rastlinski, npr. ženska s krili je prispodoba zmage, sova prispodoba modrosti ipd.
- e) idejni nosilci kakega gibanja; predstavniki novih smeri, zlasti v umetnosti
- f) pripadnik humanizma: spisi srednjeveških pisateljev in razprave učenih humanistov
- g) človek, katerega nazori temeljijo na spoštovanju človeškega dostojanstva in skrbi za človeka

Pojmi:

- 1. alegorija
- 2. avantgarda
- 3. eksponat
- 4. glorifikacija
- 5. humanist
- 6. metafora
- 7. razsvetljenstvo

Spodnje slike prikazujejo upodobitve vrtov skozi čas – izbranih je le nekaj primerov.

Slika 25: Mojster iz zgornjega Porenja: *Rajski vrtiček*, Slika 26: John Frederick Lewis: *Na vrtu*, 1865
1410/20

Slika 27: Vincent Van Gogh: *Cvetlične grede v Holandiji*, 1883

Slika 28: Max Ernst: *Narava v jutranji svetlobi*, 1936

Slika 29: Paul Klee: *Južni vrtovi*, 1936

Naloga 3

Nekatere slike so tudi dragoceno gradivo za vse, ki se posvečajo proučevanju zgodovine hortikulture. Natančno izrisani ali naslikani vrtovi namreč prikazujejo rastline, ki so bile priljubljene v posameznih zgodovinskih obdobjih.

1. Na sliki 26 poskušaj prepoznati čim več rastlin, ki jih vidiš na vrtu.
2. Poznaš kakšnega slovenskega likovnega umetnika ali umetnico, ki je upodabljal/a vrtove v svojih delih?

8 RASTLINSKA MOTIVIKA V MODERNI UMETNOSTI 19. IN 20. STOLETJA

Moderna umetnost za razliko od umetnostno-zgodovinskih obdobj pred njo nima enotnega sloga, ampak jo sestavlja več smeri z različnimi značilnostmi. Mejniki med starejšo in moderno umetnostjo je slikarstvo impresionizma, sledijo mu postimpresionizem, pointilizem, kubizem, ekspresionizem, nadrealizem, fauvizem in abstraktna umetnost.

Poveži opise smeri moderne umetnosti z ustreznimi likovnimi deli! Opiši vlogo rastlinske motivike v prikazanih slikah.

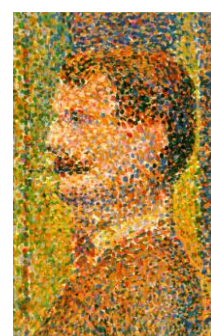
Slika 30: Nolde: Mrtva narava s plesalkami

Slika 31: Matisse: Anemone in ženska

Slika 32: Jakopič: Breze

Slika 33: Seurat: Parada (detajl)

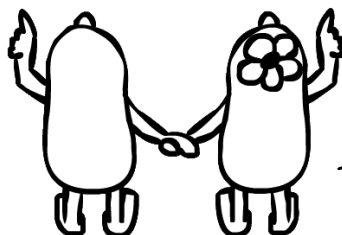
POINTILIZEM (fr. point – pika). Značilna tehnika slikanja, kjer slikarji s pikami nanašajo čiste, nemešane barve na platno drugo ob drugo. Barvni vtisi se mešajo optično, v »očeh gledalca«, in ne na paleti.

EKSPRESIONIZEM (lat. expressio – iztis, izraz). Značilne so deformirane, popačene figure, močne barve in kontrasti. Umetnikova dela ne prikazujejo realističnih podob, ampak izražajo njegov notranji, duhovni svet in vplivajo na čustvene odzive gledalcev.

FAUVIZEM (fr. les fauves – divje zveri) – značilna je uporaba čistih barv, liričnost, dekorativnost, zavračanje akademskih norm o proporcijah in odpovedovanje naturalističnemu upodabljanju ter uporabi perspektive za prikazovanje prostora.

IMPRESIONIZEM (lat. Impressio – vtis). Umetnik upodablja svoj vtis o določenem motivu – najpogosteje je to motiv krajine, ki jo slikarji slikajo v različnih delih dneva ali različnih letnih časih in tako proučujejo učinke svetlobe. Nanosi barve so pastozni, poteze čopiča zabrisane, motiv se »staplja« z ozadjem v značilnem slikovitem morfološkem slogu.

Ali veš, zakaj so se »fauvisti« imenovali »zveri«?

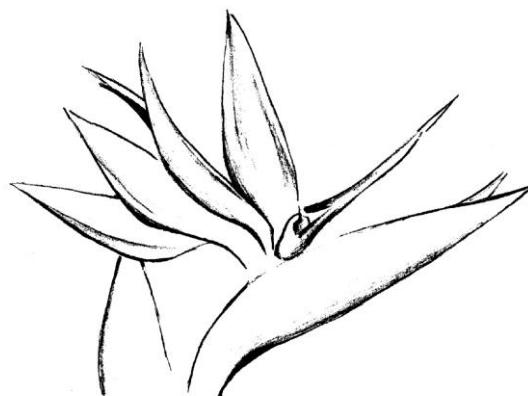

Napiši Cvetkin odgovor.

Pobarvaj risbe v naslednjih slogih moderne umetnosti: **ekspresionizem**, **fauvizem**, **impresionizem**, **pointilizem**.

Za vsak slog izberi risbo cvetlice, ki po tvojem mnenju ustreza oblikovnim značilnostim izbranega sloga moderne umetnosti! Utemelji izbor.

Napiši imena upodobljenega cvetja.

Slika 34: Risbe cvetja

9 VIRI IN LITERATURA

LITERATURA

- Bellingier Gerhard J.: Leksikon mitologije. Ljubljana: DZS, 1997.
- Bowness Alan: Modern European Art. London: Thames and Hudson, 1995.
- Chevalier Jean, Gheerbrant Alan: Slovar simbolov. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 1995.
- Germ Tine: Podoba in pomen v likovni umetnosti: osnove ikonografije. Maribor: Pivec, 2006.
- Germ Tine: Simbolika cvetja. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 2002.
- Germ Tine: Uvod v ikonografijo. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za umetnostno zgodovino, 2001.
- Golob Nataša: Umetnostna zgodovina: učbenik za umetnostno zgodovino v gimnazijskem izobraževanju, srednje tehniškem oz. strokovnem izobraževanju in poklicno tehniškem izobraževanju. Ljubljana: DZS, 2003.
- Kluckert Ehrenfried: Gartenkunst in Europa von der Antike bis zur Gegenwart. Koeln: Koenemann Verlagsgesellschaft mbH, 2000.
- Leksikon slikarstva. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 1996.
- Pižmoht Petra: Barva kot nebesedni element embalaže v okviru trženjskega komuniciranja (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2007.
- Šuštaršič Nina et al.: Likovna teorija: učbenik za likovno teorijo v vzgojno-izobraževalnem programu umetniška gimnazija – likovna smer. Ljubljana: Debora, 2004.

VIRI

- Ekspresionizem. (citirano 30. 5. 2010) Dostopno na naslovu <http://sl.wikipedia.org/wiki/Ekspresionizem>
- Impresionizem. (citirano 30. 5. 2010) Dostopno na naslovu <http://www.rtvsl.si/impresionisti/novica/6>
- Kandinski Vasilij. (citirano 27. 5. 2010) Dostopno na naslovu <http://www.artchive.com/artchive/K/kandinsky.html>
- Katalog znanja Umetnost za SSI + PTI. (citirano 7. 6. 2010) Dostopno na naslovu http://194.249.235.235/~riko/dokumenti/prenova_grad_tehnik/splosni_predmeti/umetnost.pdf
- Mit o Narcisu. (citirano 25. 5. 2010) Dostopno na naslovu [http://sl.wikipedia.org/wiki/Narcis_\(mitologija\)](http://sl.wikipedia.org/wiki/Narcis_(mitologija))
- SSKJ. Ljubljana: DZS, 1994.
- Volavšek Karmen: Katalog znanja Umetnost za cvetličarje. Celje: Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, 2008.

10 VIRI SLIKOVNEGA GRADIVA

Kaj je umetnost

- Kračun Pižmoht Laura, Pižmoht Petra: ilustracije Florjan in Cvetka, 2010.

Zvrsti umetnosti

- Kračun Pižmoht Laura: risbe Mozarta, Leonarda, Marylin Monroe, J. K. Rowling
- Kračun Pižmoht Laura, Pižmoht Petra: ilustracije Florjan in Cvetka, 2010.
- Nurejev Rudolf. (citirano 4. 6. 2010) Dostopno na naslovu <http://muj-web.eu/piedestal/image/RN/RN2.gif>

Floralni motiv

- Ambrosius Bosschaert starejši: Cvetlično tihožitje. (citirano 21. 5. 2010) Dostopno na naslovu <http://www.artcyclopedia.org/art/ambrosius-bosschaert-vase.jpg>
- Archimboldo Guiseppe. Flora. (citirano 31. 5. 2010) Dostopno na naslovu <http://www.abcgallery.com/A/arcimboldo/arcimboldo14.JPG>
- Bernini Gianlorenzo: Apolon in Dafne. (citirano 7. 6. 2010) Dostopno na naslovu <http://justafiveoclocktea.files.wordpress.com/2009/12/bernini11.jpg>
- Botticelli Sandro: Pomlad. (citirano 6. 6. 2010) Dostopno na naslovu <http://www.britannica.com/EBchecked/topic-art/210597/9004/Primavera-tempera-on-wood-by-Sandro-Botticelli-1477-82-in>
- Bruegel Jan: Cvetlično tihožitje (citirano 2. 6. 2010) Dostopno na naslovu [http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6d/Bouquet_\(Jan_Brueghel_the_Elder\).jpeg](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6d/Bouquet_(Jan_Brueghel_the_Elder).jpeg)
- Klimt Gustav: Drevo. (citirano 3. 6. 2010) Dostopno na naslovu <http://i44.tinypic.com/5eg9ww.jpg>
- Korintski kapitel (citirano 31. 5. 2010). Dostopno na naslovu http://www2.arnes.si/~opoljanelj/projekti/spletna_verov_grkov_rimljanov/korintski_steber.GIF
- Kovana secesijska ograja. (citirano 5. 6. 2010) Dostopno na naslovu http://www.jat.com/Data/Images/jr_072008_3_08_b.jpg
- Kračun Pižmoht Laura, Pižmoht Petra: ilustracije Florjan in Cvetka, 2010.
- Martini Simone: Marijino oznanjenje. (citirano 5. 6. 2010) Dostopno na naslovu http://img.rtv slo.si/_up/upload/2009/11/04/64637463_clipboard01_show.jpg
- Monet Claude: Gospa Monet z otrokom v vrtu. (citirano 31. 5. 2010) Dostopno na naslovu <http://skaneatelestalk.com/wp-content/uploads/2008/03/monet-madame.jpg>
- Monet Claude: Lokvanji. (citirano 5. 6. 2010) Dostopno na naslovu <http://image.24ur.com/media/images///600xX/May2009//60286715.jpg>

- Rokopis Žičke kartuzije. (citirano 10. 5. 2010) Dostopno na naslovu http://img.rtvsl.si/upload/Kultura/film/zice02_show.jpg
- Tiziano Vecellio: Flora. (citirano 31. 5. 2010) Dostopno na naslovu <http://jenheartsart.files.wordpress.com/2009/04/florabytitan.jpg>
- Van Gogh Vincent: Cvetiči kostanji (citirano 5. 6. 2010) <http://www.rtvsl.si/kultura/drugo/najbolj-odmevne-tatvine-znanih-umetniskih-del/204444#startphoto=11>
- Van Gogh Vincent: Sončnice. (citirano 21. 5. 2010) Dostopno na naslovu http://en.wikipedia.org/wiki/Vincent_van_Gogh
- Vigée LeBrun Marie Louise Élisabeth: Flora. (citirano 1. 6. 2010) Dostopno na naslovu <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Lebr024.jpg>

Mit o Narcisu

- Caravaggio Michelangelo Merisi da: Narcis. (citirano 25. 5. 2010) Dostopno na naslovu http://www.google.si/imgres?imgurl=http://www.mandra.se/elden/Caravaggio_Narcissus_full.jpg
- Dali Salvador: Narcisove preobrazbe. (citirano 25. 5. 2010) Dostopno na naslovu http://www.gimvic.org/projekti/projektno_delo/2005/2d/Dali/slike/37MetamorphosisOfNarcissus.jpg
- Kračun Pižmoht Laura, Pižmoht Petra: ilustracije Florjan in Cvetka, 2010.
- Waterhouse John Williams Eho in Narcis. (citirano 25. 5. 2010) Dostopno na naslovu http://myweb.unomaha.edu/~mreames/Greek_Myth/myth.html

Barva v slikarstvu njeni simbolni pomeni

- Kandinski Vasilij: S črnim lokom. (citirano 27. 5. 2010) Dostopno na naslovu http://www.artchive.com/artchive/K/kandinsky/blk_arch.jpg.html
- Kračun Pižmoht Laura, Pižmoht Petra: ilustracije Florjan in Cvetka, 2010.
- Modri cvet. (citirano 16. 5. 2010) Dostopno na naslovu http://img4.realsimple.com/images/home-organizing/decorating/0509/Blue-Flower_300.jpg
- Oranžno-rdeči cvet. (citirano 16. 5. 2010) Dostopno na naslovu <http://fineartamerica.com/images-medium/orange-red-rose-flower-art-prints-giclee-baslee-troutman-baslee-troutman-fine-art-prints-collections.jpg>
- Pisano cvetje. (citirano 4. 6. 2010) Dostopno na naslovu <http://silviahartmann.com/background-tile/images/1-flower-bouquet-red-blue.jpg>
- Rdeči cvet. (citirano 16. 5. 2010) Dostopno na naslovu http://image03.webshots.com/3/2/61/79/6626179shvdhPkLNE_ph.jpg
- Vijolično-rumeni cvet. (citirano 4. 6. 2010) Dostopno na naslovu <http://ih2.redbubble.net/work.3480738.2.paperqc.441x415,w,ffffff.v4.jpg>

Upodobitev cvetja in vrtov v likovni umetnosti

- Vse slikovno gradivo (citirano 27. 5. 2010) dostopno na naslovu: <http://www.rtv slo.si/kultura/razstave/vrtovi-kot-so-jih-videli-umetniki/151223>
- Kračun Pižmoht Laura, Pižmoht Petra: ilustracije Florjan in Cvetka, 2010.

Moderna umetnost

- Jakopič Rihard: Breze. (citirano 30. 5. 2010) Dostopno na naslovu http://www.gimvic.org/projekti/projektno_delo/2004/2d/impresionizem/slike/breze.jpg
- Kračun Pižmoht Laura, Pižmoht Petra: ilustracije Florjan in Cvetka, 2010.
- Matisse Henri: Anemone in ženska. (citirano 30. 5. 2010) Dostopno na naslovu <http://judaica-art.com/images/uploads/Henri%20Matisse/Anemones%20and%20Woman,%20Harmony%20in%20Blue-border.jpg>
- Nolde Emil: Mrtva narava s plesalkami. (citirano 30. 5. 2010) Dostopno na naslovu <http://media.photobucket.com/image/emil%20nolde%20nature%20le%20morte/paverpol/Argusvlinder2010/201003/20100327/EmilNoldeNatureMorteAuxDanseuses191.jpg>
 - Pižmoht Petra: risbe cvetja, 2009.
- Seurat Georges: Parada. (citirano 30. 5. 2010) Dostopno na naslovu http://www.brown.edu/Courses/CG11/2007/Mitchell_Moranis/Seurat-La_Parade_detail.jpg